

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

Центральноукраїнський державний університет імені Володимира Винниченка

Факультет української філології, іноземних мов та соціальних комунікацій
Кафедра української філології та журналістики

«ЗАТВЕРДЖУЮ»
Завідувач кафедри

Кирилюк О. Л.,
д. філол.н., професор
«29» серпня 2025 року.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ ОСНОВИ НАУКОВИХ ДОСЛІДЖЕНЬ

Рівень вищої освіти: перший (бакалаврський) рівень

Галузь знань: 06 Журналістика

Спеціальність: 061 Журналістика

Освітня програма Журналістика

Форма навчання денна

2025 – 2026 навчальний рік

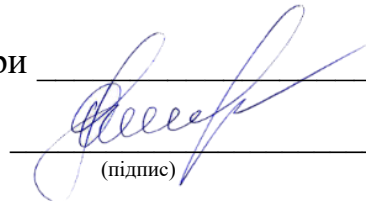
Робоча програма навчальної дисципліни Основи наукових досліджень розроблена на основі освітньо-професійної програми Журналістика, навчального плану підготовки здобувачів вищої освіти освітнього ступеня бакалавр за спеціальністю 061 Журналістика

Розробник: Гундерук Олександра Олександрівна, доцент кафедри української філології та журналістики, кандидат наук із соціальних комунікацій, доцент

Робочу програму обговорено та схвалено на засіданні кафедри української філології та журналістики

Протокол від «29» серпня 2025 року № 1

Завідувач кафедри _____

Ольга КИРИЛЮК
(прізвище та ініціали)

Робоча програма навчальної дисципліни Основи наукових досліджень для студентів спеціальності 061 Журналістика за першим (бакалаврським) рівнем вищої освіти. – ЦДУ імені В. Винниченка, 2025. – 12 с.

© Гундерук О.О., 2025 рік

© ЦДУ імені В. Винниченка, 2025 рік

1. ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

1.1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, рівень вищої освіти	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів – 3	Галузь знань 06 Журналістика	Вибіркова	
Індивідуальне навчально-дослідне завдання Не передбачено	Спеціальність: 061 Журналістика	Рік підготовки	
		2-й	2-й
Загальна кількість годин – 90		Семестр	
		4-й	4-й семестр
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 2 самостійної роботи студента – 3	Освітня програма: Журналістика	Лекції	
		20 год.	6
		Практичні, семінарські	
		14 год.	2
	Рівень вищої освіти: перший (бакалаврський)	Лабораторні	
		немає	немає
		Самостійна робота	
		56 год.	82
		Індивідуальні завдання:	
		Не передбачено	
		Вид контролю:	
		Залік	Залік

1.2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета курсу: курс надає студентам цілісне уявлення про основи наукових досліджень, норми, правила оформлення наукових робіт.

Завдання: сформувати цілісне уявлення про основи наукознавства, зокрема — журналістикознавства, у синхронічному та діахронічному аспектах; створити уявлення про науково-дослідну роботу студентів; ознайомити студентів із багатством методів та методологій наукових досліджень; прищепити уміння на практиці застосовувати наукові методи; виробити навички оформлення результатів науково-дослідної роботи у відповідності до встановлених вимог.

У результаті вивчення навчальної дисципліни у студента мають бути сформовані такі *компетентності*:

Загальні компетентності

ЗК01. Здатність застосовувати знання в практичних ситуаціях.

ЗК04. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.

ЗК08. Здатність навчатися і оволодівати сучасними знаннями.

Спеціальні компетентності

СК01. Здатність застосовувати знання зі сфери соціальних комунікацій у своїй професійній діяльності.

СК02. Здатність формувати інформаційний контент.

СК06. Здатність до провадження безпечної медіадіяльності.

Програмні результати навчання:

ПР02. Застосовувати знання зі сфери предметної спеціалізації для створення інформаційного продукту чи для проведення інформаційної акції.

ПР03. Оцінювати свій чи чужий інформаційний продукт, інформаційну акцію, що організована й проведена самостійно або разом з колегами.

ПР04. Виконувати пошук, оброблення та аналіз інформації з різних джерел.

2. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Тема 1. Специфіка науково-дослідницької діяльності

1. Наука як важлива складова суспільного життя.
2. Основні поняття науки.
3. Наукова комунікація. Наукова школа.

Тема 2. Загальна методологія наукової творчості.

1. Методологія дослідження.
2. Фундаментальна, або філософська, методологія.
3. Загальнонаукова методологія.
4. Конкретнонаукова методологія
5. Методи наукового пізнання.

Тема 3. Пошук, накопичення та обробка наукової інформації.

1. Підсистема інформації про об'єкт дослідження.
2. Пошук вторинної документної інформації з теми.
3. Аналіз наукової літератури з теми.

Тема 4. Наукова творчість та наукова етика.

1. Специфіка наукової творчості.
2. Поняття про наукову етику.
3. Академічна доброчесність.

Тема 5. Наукове рецензування.

1. Місце наукового рецензування в академічній комунікації.
2. Типологія рецензування.
3. Форми рецензії.

Тема 6. Написання, оформлення, захист студентських наукових робіт.

1. Написання та оформлення курсової роботи.
2. Написання та оформлення кваліфікаційної роботи.

Тема 7. Підготовка наукових публікацій.

1. Види наукової літератури.
2. Структура наукової публікації.
3. Специфіка роботи над науковою публікацією.

3. СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Назви розділів і тем	Кількість годин											
	денна форма						заочна форма					
	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
		л	п	лаб.	інд.	СРС		л	п	лаб.	інд.	СРС
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Тема 1. Специфіка науково-дослідницької діяльності.	14	4	2			8	12	2	2			8
Тема 2. Загальна методологія наукової творчості.	10	2				8	11	2				9
Тема 3. Пошук, накопичення та обробка наукової інформації.	10	2				8	10					10
Тема 4. Наукова творчість та наукова етика.	10		2			8	15					15
Тема 5. Наукове рецензування.	10	2				8	15					15
Тема 6. Написання, оформлення, захист студентських наукових робіт.	20	6	6			8	17	2				15
Тема 7. Підготовка наукових публікацій.	16	4	4			8	10					10
ІНДЗ												

ІНДЗ			-	-		-			-	-	-	
Усього годин	90	20	14			56	90	6	2			82

4. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

4.1. Теми лекційних занять

4.1.1 денна форма навчання

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Специфіка науково-дослідницької діяльності.	4
2	Загальна методологія наукової творчості.	2
3	Пошук, накопичення та обробка наукової інформації.	2
4	Наукове рецензування.	2
5	Написання, оформлення, захист студентських наукових робіт.	6
6	Підготовка наукових публікацій.	4
	Разом	20

4.1.2 заочна форма навчання

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1.	Специфіка науково-дослідницької діяльності.	2
2.	Загальна методологія наукової творчості.	2
3.	Написання, оформлення, захист студентських наукових робіт.	2
	Разом:	6

4.2. Теми семінарських (практичних) занять

4.2.1 денна форма навчання

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Специфіка науково-дослідницької діяльності.	2
2	Наукова творчість та наукова етика.	2
3	Написання, оформлення, захист студентських наукових робіт.	6
4	Підготовка наукових публікацій.	4
	Разом	14

4.2.2 заочна форма навчання

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Специфіка науково-дослідницької діяльності.	2
2	Разом:	2

4.3. Теми лабораторних занять

4.3.1 денна форма навчання

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Не передбачено	
2		
	Разом	

4.3.2 заочна форма навчання

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Не передбачено	
2		
	Разом	

4.4. Завдання для самостійної роботи

4.4.1 денна форма навчання

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Специфіка науково-дослідницької діяльності.	8
2	Загальна методологія наукової творчості.	8
3	Пошук, накопичення та обробка наукової інформації.	8
4	Тема 4. Наукова творчість та наукова етика.	8
5	Тема 5. Наукове рецензування.	8
6	Тема 6. Написання, оформлення, захист студентських наукових робіт.	8
	Тема 7. Підготовка наукових публікацій.	8
	Разом	56

4.4.2 заочна форма навчання

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Специфіка науково-дослідницької діяльності.	8
2	Загальна методологія наукової творчості.	9
3	Пошук, накопичення та обробка наукової інформації.	10
4	Наукова творчість та наукова етика.	15
5	Наукове рецензування.	15
6	Написання, оформлення, захист студентських наукових робіт.	15
7.	Підготовка наукових публікацій.	10
	Разом	82

4.5. Індивідуальне навчально-дослідне завдання

Не передбачено

4.6. Методи навчання

Під час вивчення дисципліни передбачено комплексне використання різноманітних методів організації і здійснення навчально-пізнавальної діяльності студентів та

методів стимулювання і мотивації їх навчання, що сприяє розвитку творчих засад особистості майбутнього фахівця, з урахуванням індивідуальних особливостей учасників освітнього процесу.

З метою формування професійних компетентностей широко впроваджуються інноваційні методи навчання. Це – комп'ютерна підтримка освітнього процесу, впровадження інтерактивних методів навчання (робота в малих групах, мозковий штурм, ситуативне моделювання, опрацювання дискусійних питань, кейс-метод, проєктний метод тощо).

За джерелами знань на заняттях використовуються словесні (розповідь, бесіда, лекція) та практичні методи.

За рівнем самостійної розумової діяльності використовуються проблемно-інформаційний, проєктно-пошуковий, дослідницький методи.

Із метою забезпечення максимального засвоєння студентами матеріалу курсу використовуються наступні методи навчання:

1) Методи організації та здійснення навчально-пізнавальної діяльності:

- словесні (лекція-монолог, лекція-діалог, проблемна-лекція);
- наочні (презентація, демонстрування);
- практичні методи (вправи; практичні завдання).

2) Методи стимулювання й мотивації навчально-пізнавальної діяльності:

- метод проблемного викладу матеріалу;
- моделювання життєвих ситуацій;
- мозковий штурм;
- метод опори на життєвий досвід;
- навчальної дискусії.

3) Методи контролю й самоконтролю за ефективністю навчально-пізнавальної діяльності:

- усного контролю;
- письмового контролю;
- самоконтролю та взаємоконтролю;
- рецензування відповідей.

4.7. Засоби діагностики результатів навчання здобувачів освіти. Порядок та критерії виставлення балів

Контрольні заходи здійснюються з дотриманням вимог об'єктивності, індивідуального підходу, системності, всебічності.

Засобами оцінювання та методами демонстрування результатів навчання можуть бути:

- екзамен;
- стандартизовані тести;
- наскрізні проєкти;
- аналітичні звіти, реферати, есе;
- розрахункові та розрахунково-графічні роботи;
- презентації результатів виконаних завдань та досліджень;
- студентські презентації та виступи на наукових заходах;
- розрахункові роботи;
- завдання на лабораторному обладнанні, реальних об'єктах тощо;

- інші види індивідуальних та групових завдань.

Використовуються такі методи контролю (усний, письмовий), які мають сприяти підвищенню мотивації студентів до навчально-пізнавальної діяльності.

Поточний контроль. *Завданням поточного контролю* є перевірка розуміння та засвоєння певної частини учбового матеріалу, рівня сформованості навичок, умінь самостійно опрацьовувати навчальний матеріал, здатності осмислити зміст теми.

Об'єктами поточного контролю знань студента є систематичність та активність роботи на заняттях; виконання завдань для самостійної роботи. Оцінюванню можуть підлягати: рівень знань, продемонстрований у відповідях і виступах на практичних/семінарських заняттях; активність при обговоренні питань практичного/семінарського/лабораторного заняття; результати тестування тощо.

У разі невиконання завдань поточного контролю студент має право скласти їх індивідуально до останнього практичного заняття за дозволом завідувача кафедри.

Порядок такого контролю регламентований викладачем.

Підсумковий контроль. *Завданням підсумкового контролю* є перевірка розуміння студентом програмного матеріалу в цілому, логіки та взаємозв'язків між окремими розділами, здатності творчого використання накопичених знань, уміння сформулювати своє ставлення до певної проблеми навчальної дисципліни тощо.

Критерії оцінювання навчальних досягнень студентів

Поточний контроль здійснюється під час проведення аудиторних занять, організації самостійної роботи на консультаціях (при відпрацюванні пропущених занять чи при бажанні підвищити попереднє оцінювання) та активності студента на занятті. Кожна тема дисципліни передбачає виконання завдань різного формату: завдання-аналіз, завдання-для формування аналітичного мислення студентів у розрізі редакційно-видавничих проблем; творче завдання.

Усі завдання орієнтовані на формування аналітичного мислення студентів у розрізі масово інформаційної діяльності. Завдання виконуються студентами самостійно і обговорюються на практичних заняттях або здаються на контроль викладачеві у письмовій формі

Оцінювання на практичному має комплексний характер, діяльність оцінюється за п'ятибальною шкалою із подальшим переведенням в бал за шкалою ECTS. Максимальний бал за практичне заняття – 5. Максимальний бал виставляється студентові з урахуванням рівня теоретичної підготовки до практичного та з урахуванням виконання всіх зазначених у плані практичного завдань.

5 б. ставиться, коли студент повністю виконав завдання, виявивши високий рівень засвоєння теоретичного матеріалу, логічно і послідовно викладає його, пов'язуючи з вивченим раніше, бачить міжпредметні зв'язки, наводить приклади і коментує їх, виявляє основні тенденції. Обов'язковим є знайомство з додатковою літературою, опрацювання її і використання при виконанні завдання. Студент робить висновки, висловлює гіпотези, дискутує.

4 б. ставиться студенту, який повністю виконав завдання, виявивши задовільний рівень засвоєння теоретичного матеріалу, відтворює вивчене не завжди логічно і послідовно, виникають труднощі при необхідності навести приклад.

3 б. одержує студент, який частково та із значними помилками виконав завдання, виявивши задовільний рівень засвоєння теоретичного матеріалу, але не зміг захистити свою роботу, плутається в основних поняттях курсу.

4.8. Перелік програмових питань для самоконтролю:

1. Наукові дослідження як вид творчої діяльності. Основні визначення і поняття.
2. Особливості науково-дослідної діяльності в галузі масової комунікації.
3. Книгознавство і журналістикознавство в системі суспільних, гуманітарних і природничих наук.
4. Організація науково-дослідницької діяльності в Україні.
5. Специфіка і структура наукової діяльності.
6. Творчі здібності дослідника і творчий процес в НДР.
7. Науковий потенціал України.
8. Організація і планування наукових досліджень.
9. Організація і форми науково-дослідної роботи студентів.
10. Магістратура та аспірантура як форми підготовки кадрів і здійснення НДР у вищій школі.
11. Методи наукових досліджень. Два рівні наукового дослідження: емпіричний і теоретичний, їх основні методи.
12. Вибір теми наукової роботи, формулювання предмету, мети і завдання, галузі застосування результатів.
13. Збирання та аналітико-синтезуюче опрацювання нагромадженої інформації.
14. Інформаційне забезпечення НДР. Джерелознавчі проблеми, методика пошуку.
15. Принципи роботи з науковою літературою.
16. Форми запису опрацьованого матеріалу (анотація, план, тези, конспект, цитування).
17. Вимоги до наукової роботи в галузі журналістики.
18. Структура викладу результатів дослідження.
19. Вимоги до стилю наукового твору.
20. Написання вступу і висновків як завершальна стадія літературного оформлення наукової праці.
21. Огляд джерел за темою дослідження, визначення наукових пріоритетів, новизна власного пошуку.
22. Цитування, посилання, примітки в тексті наукового дослідження.
23. Плагіат.
24. Загальні вимоги до бібліографічного оформлення наукової роботи.
25. Система фахової періодики для публікації результатів НДР.
26. Популяризація результатів наукових досліджень у ЗМІ.
27. Наукова комунікація.
28. Наукова школа.
29. Етика наукової діяльності.
30. Наукове рецензування як важлива складова науки.

4.9. Схема нарахування балів, які отримують студенти

Поточний контроль, самостійна робота, індивідуальне завдання								Сума
Розділ 1			Розділ 2			Контрольна робота	ІНДЗ	
T1	T4		T6	T7				
5	5		30	20		40 (проект)		100

Шкала оцінювання: національна та ЄКТС

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка за національною шкалою	
	для екзамену, курсового проєкту (роботи), практики	для заліку
90-100	відмінно	зараховано
82-89	добре	
74-81		
64-73		
60-63	задовільно	
35-59	незадовільно	незараховано
1-34	незадовільно	незараховано

5. НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

5.1. Рекомендована література

Основна

1. Ткаченко І. Стратегії і тактики створення успішного бакалаврського проєкту: кваліфікаційний підхід : практичний посібник [Текст] / Ірина Анатоліївна Ткаченко. – Кіровоград : ПП «Центр оперативної поліграфії «Авангард», 2013. – 70 с.
2. Здоровега В. Й. Теорія і методика журналістської творчості: Підручник.— 2-ге вид., перероб. і допов.— Львів: ПАІС, 2004.— 268 с.
3. Ковальчук В. В., Моїсєєв Л. М. Основи наукових досліджень: Навч. посібник. - Вид. 2-е, доп. і перероб.— К.: Видавничий дім „Професіонал”, 2004.— 208 с.
4. Крушельницька О. В. Методологія і організація наукових досліджень: Навч. посібник.— К.: Кондор, 2003.— 192 с.
5. Кушнарєнко Н. М., Удалова В. К. Наукова обробка документів: Підручник.— К.: Вікар, 2003.— 328 с.
6. Методичні вказівки до написання та захисту творчих дипломних робіт з економічної проблематики преси / Укл. Гутир І. І.— К., 1997.— 23 с.
7. Михайлин І. Л. Основи журналістики: Підручник. Вид. 3-е доп. і поліпш.— К.: ЦУЛ, 2003.— 284 с.
8. Основи масово-інформаційної діяльності Підручник / А. З. Москаленко, Л.В. Губерський, В. Ф. Іванов.— К., 1999.— 634 с.
9. П'ятницька-Позднякова І. С. Основи наукових досліджень у вищій школі.— К.: Центр навч. літ-ри, 2003.— 116 с.
10. Цехмістрова Г. С. Основи наукових досліджень.— К.: Слово, 2003.— 240 с.
11. Шведова-Водка Г. М. Вступ до бібліографознавства: Навчальний посібник.— К.: Кондор, 2004.— 216 с.

12. Шейко В. М. Кушнарєнко Н. М. Організація та методика науково-дослідницької діяльності: Підручник.— 3-тє вид., стер.— К.: Знання-Прес, 2003.— 295 с.

5.2. Методичне забезпечення

На стадії розроблення

5.3. Інформаційні ресурси

(перелік інформаційних ресурсів)

Наука та метрика <https://nim.media/articles/nauka-v-ukrayini-u-2024-rotsi>

Наука в Україні <https://nauka.gov.ua/>

6. ПОЛІТИКА ЩОДО АКАДЕМІЧНОЇ ДОБРОЧЕСНОСТІ

Політика щодо академічної доброчесності формується на основі дотримання принципів академічної доброчесності відповідно до Законів України «Про освіту», «Про вищу освіту», «Про наукову і науково-технічну діяльність», «Про авторське право і суміжні права», «Про видавничу справу», з урахуванням норм Положення «Про академічну свободу та академічну доброчесність в Центральнотукраїнському державному університеті імені Володимира Винниченка».

Примітки:

1. *Робоча програма навчальної дисципліни є нормативним документом закладу вищої освіти і містить виклад конкретного змісту навчальної дисципліни, послідовність, організаційні форми її вивчення та їх обсяг, визначає форми та засоби поточного і підсумкового контролю.*
2. *Розробляється викладачем. Робоча програма навчальної дисципліни розглядається на засіданні кафедри і затверджується завідувачем кафедри.*
3. *Формат бланка – А4 (210×297 мм).*